

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külső-monostortozsa 1868. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr, 2-szor 6 kr, 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bácsban Oppelk Alajenél (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsgasse Nr. 60.)

Nyilattéri cikkek sora után 20 kr. előleg befizetés mellett a szerkesztőséghez csimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen a lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

július—decemberi folyamára.

Egy évre	12 forint o. ért.
Félre	6 „ „ „
Évnegyedre	3 „ „ „
Egy órá	1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Erdély legegyszerűbb fővasútvonalának iránya. *)

Egy oly kérdés eldöntésének előestéjén állunk, a mely hazánk anyagi jólétének fejlődésére évtizedeken kihat, s a mely nemzetgazdasági, pénzügyi, stratégiai és politikai tekintetben egyike a legfontosabbaknak: és mégis alig találunk egy kérdést, a melynek beható tisztázására a hírlapirodalom kevesebbet tett volna, mint éppen erre.

Ezen nagy horderejű kérdés a körül forog, hogy hazánkat a testvér magyar hazával összekötő két vasútvonal közül melyiknek építése folytattassék tovább és folytatásában mely irányt kövessen a határszél felé.

Hogy a hazai hírlapok ezen kérdés tisztázásával igen keveset foglalkoznak, ennek oka nem abban keresendő, mintha a hazai polgárok nagyobb részét ezen kérdés mimódon leendő eldöntése nem igen érdekelné, mert az ellenkezőről azonnal meggyőződhetünk, ha ezen kérdést akár a paloták, akár a kunyhók körében beszéd tárgyává tesszük; hanem abban, mivel hazánkban, hol a mozdony sipolása még nem hallatszott, kiváló embereinknek kívül, kiket polgári kötelességük nagyobb részt más irányban foglal el, az igazat megvallva, különösen közöttünk, magyarok között, igen kevés egyén van, ki a vasúti közlekedés természetét és fontosságát mélyebben tanulmányozta volna. A nevezett tekintetben, mint tudjuk, eddigelő három terv volt felmerülve.

Az egyik terv az volt, hogy a vonal Alvincztől Szebenek menjen és a verestoronyi szorosnál az országba kivitessék.

Felteszszük, hogy ezen famosus vonal kiépítése, melynek élén a maga idejében mindenható Bach miniszter állott, komolyan a mérvadó körökben több föl nem merült, s ezért ellene szót nem is szaporitunk.

A második terv az arad-k. fehérvári vonal folytatása Tövisen át Segesvár, Brassó, Bodza és Oláhország felé, a minek következtében a nagy-várad-kolozsvári vonal legálabb egyelőre, mi évtizedekig is eltarthat, Kolozsvárt megállapodnék.

A harmadik terv: a nagy-várad-kolozsvári vonal folytatása Egerbegyen, Hadréven át Tövis, Segesvár, Brassó, Bodza és Oláhország felé.

Az arad k. fehérvári vonal tovább folytatása pénzügyi tekintetben előnyösebbnek látszik, mert ott a vasútiépítésnek semmi nevezetesebb akadály nem áll útjában; de több százezer adózó loyális honpolgár érdeke, támogatva az ország törvényhatóságainak túlnyomó többsége által, a n. várad-kolozsvári vonal tovább folytatása mellett küzd, mivel különben hazánknak a nagyobb, termékenyebb és legtöbb gazdasági termék kivitelére alkalmas része huzamos időig vasút nélkül maradhat.

A kérdés oly fontos, hogy az már az országgyűlés elé is került, hol a közlekedési miniszter úr önmaga a közelebbi mult hetekben az arra vonatkozó interpellációra kinyilatkoztatta, hogy Erdélyben a legegyszerűbb vasútiirány kipuhatolása végett a tanulmányozások rövid idő alatt megindulnak.

Elérkezett tehát az idő, hogy a mérvadó körök tájékozása végett nézeteinket azon irányra nézve elmondhatjuk, a melyet mi

mind gazdasági, mind kereskedelmi, mind politikai, mind stratégiai, mind pénzügyi tekintetben Erdélyre nézve a legelőnyösebbnek tartunk.

Ha jól emlékszünk, a híres Joqueville mondotta ki azon megegyezhetetlen igazságot, hogy a nemzetek számára nem az abszolút jó a legjobb, hanem az, mit azok a maguk számára a legjobbnak tartanak.

Ezen megdöntetlen igazság szerint nagyon hibásan járna el az országgyűlés és a kormány, ha a kolozsvári vonal tovább folytatását, a mely mellett hazánk törvényhatóságainak túlnyomó többsége feliratai által már nyilatkozott, az arad-k. fehérvári-segesvári vonal előleges engedélyezése által háttérbe szoríttatni engedné még akkor is, ha az arad k. fehérvári vonal tovább folytatása minden tekintetben előnyösebb lenne.

De itt ez az eset sem áll, mert az arad-k. fehérvári vonal tovább folytatása mellett mindössze is csak két gyenge érvt lehet felhozni, míg a többi érvek a n. várad-kolozsvári vonal tovább folytatása mellett szólnak.

Hogy ez így áll, megkísértjük röviden kimutatni.

Az egyik érv, mit az arad-k. fehérvári vonal tovább folytatása mellett fel lehet hozni, abból áll, hogy K. Fehérvár közelebb fekszik Bodzához, mint Kolozsvár.

De ne feledjük, hogy kereskedelmi tekintetben, különösen az Oláhországgal átviteli kereskedést tekintve, a vasútvonal hosszát nem K. Fehérvártól, hanem Pesttől kell számítanunk. Ha a térképet kezünkbe vesszük és a két vonal hosszúságát lemérjük, azonnal meggyőződhetünk, hogy a pest-arad-k. fehérvári vonalnak ebben a tekintetben a pest-n. várad-kolozsvári vonal felett nemcsak előnye nincs, de sőt hátránya van.

Ha valamely ország fővasútvonalánál az lenne a cél, hogy az nemnél rövidebb legyen és az ország határát nemnél előbb elérje, ekkor mi is azt hisszük, hogy az arad-k. fehérvári vonalnak a n. várad-kolozsvári vonal felett elsőbbsége lenne; de ezen céltartva szem előtt, az alvincz seeben-verestoronyi vonal lenne a legelőnyösebb.

A második érv, mit az arad-k. fehérvári vonal folytatása mellett fel lehet hozni, hogy ezen vonal kiépítése Oláhorszáig kevesebbe kerül, mint a n. várad kolozsvári vonal kiépítése.

Ha a vasútvonalak építésénél csak az építkezési költségeket kellene tekinteni, ekkor mi is azt hisszük, hogy az arad-k. fehérvári vonalnak a nagy-várad-kolozsvári vonal felett szintén előnye lenne; de miután a vasútvonalak építésénél nem az építési költségek nagysága, hanem a nemzetgazdasági, stratégiai és politikai tekintetek és a vállalatba befektetett tüke rentirozása a mérvadó, mi azon véleményben vagyunk, hogy ebben a tekintetben is a magyar államra nézve e n. várad-kolozsvári vasútvonal építésének tovább folytatása előnyösebb.

A nagy-várad kolozsvári vasútvonal rentirozásáról ugyan, a mely az állam költségén épül, szó sem lehetne, ha a pálya Kolozsváron megállapodnék, miután ezen vonal a Királyhágónál költséges építkezés miatt sokba kerül, és mégis hazánknak, Kolozsvár kivételével, csak a kevésbé termékeny és népes területét érinti, a hol nagyobb forgalom alig remélhető.

Ha a nagy-várad-kolozsvári vasútvonal Kolozsváron megállapodnék, akkor az egész Maros völgye Tövisen felül, az egész Nyárád és Kisküküllő völgye és az egész Mezőség, hazánk leggazdagabb gabona-tárházai, lennének a vasúti közlekedés előnyeiből egészen kizárva.

Igaz ugyan, hogy a kolozsvári vonal folytatása által az arad-k. fehérvári vonal az értékéből nagyon sokat vesz; de az oly vállalkozók, kik az ország közvéleménye dacára egy népellenes kormány gyámoltása mellett egy ily költséges és nagy horderejű vállalatot átvenni jónak láttak, csak nem kívánhatják, hogy a körülmények megváltozása után az ők hasznukért egy ország érdeke martalékul essék.

Hogy a fennebb érintett területnek a vasúthálózatból kikeresztése mily mértékben lenne káros, és hogy a n. várad-kolozsvári

vonat folytatása az arad-k. fehérvári vonal folytatásával szemben még miféle előnyököt nyújt, alább kívánjuk részletezni, hol a Kolozsvárról kiinduló vonalnak két egymástól eltérő irányára térünk át.

Legyen elég itt annyit kifejeznünk, miszerint erős hitünk, hogy felelős kormányunk és az országgyűlés nem engedi azon vonalat háttérbe szorítani, a mely mellett a maga idejében Erdély törvényhatóságainak túlnyomó többsége oly erősen felszólalt, hanem méltányolni fogja a túlnyomó közérdeket, és nem enged tért semmi oly combinationnak, a mely szerint Kolozsvár végpont maradna, és ennek következtében a nagy-várad-kolozsvári vonalnak Brassó felé való folytatását, mint a legegyszerűbb és legsietősebb építendő vonalat, tűzendi ki.

Miután a fennebbiek szerint fel kell tennünk, hogy a nagy-várad-kolozsvári vonalnak Brassó felé való folytatása lesz megállítva, azon második fontos kérdés merül fel, hogy vajlon Kolozsvár és Segesvár között azon vonal tartassék-e meg, a mely a miniszteri tervezetbe több irányu tanulmányok hiányában egyelőre felvételre, a mely Kolozsvárról Egerbegy, Hadrév és Tövisnek vitetnék, hogy itt a Nagy-Küküllő völgyébe áttérve, ezen völgyen Segesvárig hatolna; vagy hogy a vasútvonal egy régebbi s újabbban is felmerült terv szerint Kolozsvárról Egerbegyen át Hadrévnak menne, és innen a Maros völgyén fölfelé Nyárádtőig vitetnék, a honnan a vonal a Nyárád mentén Vajának tartana, és innen a Göcs-pataka mellett a Nyárád és Kis-Küküllő vízválasztójára fölemelkedve Balavásáráról vagy Kelemenfelénél a Kis-Küküllő völgyébe érkezne, hogy onnan a két Küküllő vízválasztóján átkelve a Nádas-patak mentén Segesvárra, vagy a Vécze-patak folyását felfelé követve, Bunnál vagy Sárdnál a Nagy-Küküllő völgyébe jutna, és ott az előbbi alternativa vonalába beleszakadva, annak irányát követné Köhalom és Brassónak.

A mint ezen leírásból kitétnék, a két vonal Hadrévnél térne el egymástól és Segesváron vagy Segesvár mellett egyesülne megint, és így ezen két vonal előnyeinek és hátrányainak mérlegelése csak a Hadrév és Segesvár közötti területre vonatkozhatik.

Az összehasonlításnál legelőbb is az építési költséget tartva szem előtt, azonnal kitétnék, ha a két vonal hosszát a térképen lemérjük, hogy a vonal Hadrév, Nyárádtő és Kelemenfelénél át Segesvárig 6 mértfölddel rövidebb, mint a más, mely Hadrévtől Tövisen át menne Segesvárig.

De miután a Nyárád és Kis-Küküllő és a két Küküllő közötti két vízválasztó a vonalnak a kellő magasságra emelhetése végett több kanyarulatot igényel, fel kell tennünk, hogy a különbség talán öt mértföldre leolvad.

A kérdés most az lenne, hogy tekintve egyfelől az egyik vonal hosszabbságát, másfelől a rövidebb vonalnak Nyárádtő és Segesvár közötti nagyobb építkezési nehézségeit, melyik oldalra fog a takarékosági mérleg billenni.

Hadrév, Nyárádtő és Segesvár között a vonal azon része, mely a vízválasztókra esik, s a melyen az építés a hadrév-tövis-segesvári vonal átlagos költségeinél nagyobbra rug, körülbelül 4 mértföldet tesz.

A szakértők véleménye szerint a mostani árak és olcsó építési mód mellett egy-egy vágányu vonalnak felépítményi és felső építményi, azaz, talpfákra, sínekre, őrházakra és állomásokra vonatkozó költségeit mértföldenkint 150 ezer, az alépítmény költségeit pedig olyan területen, mint a milyenre a hadrév-tövis-segesvári vonal esik, 50 ezer, tehát összesen legalább 200 ezer forintba tehetni.

Az öt mértfölddel hosszabb vonal egyenlő építkezési nehézségek mellett, így körülbelül egy millió forinttal kerülne többre, mint a rövidebb.

A véget tehát, hogy ezen két alternatíva költségei egyenlők legyenek, a Nyárádtő felé menő alternatívának a vízválasztóknál fekvő vonal részében, a mely négy mértföldet teszen, egyedül a földmunkák mértföldenkint az egy millió negyed részével vagy

250 ezer forinttal kerülhetnek többre, mint a földmunkák a vonal többi részeiben.

Minthogy a vízválasztók nem felette magasak, és az azokból a völgyekbe lejáró patakok mellett, a melyek mentén legegyszerűbb a vízválasztóra való felemelkedés, a hegyoldalak menedékesek, és a mélyebb szakadások is ritkák, tévedés nélkül véljük állítani, hogy ezen nehezebb vonal-részek a földmunkák költségének többlete mértföldenkint az érintett 250 ezer frtot nem haladja meg még akkor is, ha alagútak igényeltetnének.

Ezen számításból kitétnék, hogy a rövidebb vonal építési költsége nem kerülhet többre, mint a hosszabbé.

Vizsgáljuk meg már most, miképpen áll az összehasonlítás nemzetgazdasági, stratégiai, politikai és a más pénzügyi tekintetekben.

Nemzetgazdasági szempontból, a mint már láttuk, a pest-n. várad kolozsvár-brassói vonalnak egyik nagyon fontos előnye az, hogy rövidebb, mint a pest-arad-k. fehérvári-segesvár-brassói vonal. Ezen előny az általunk javasolt vonal kiépítése által még 5 mértföld hosszúság megnyerésével növekedik, és így a remény annál nagyobb lehet, hogy ezen fővonal az Oláhországgal tervezett összeköttetése alkalmával a Lemberg, Czernovitz, Szucsáva és Brailla felé tervezett vonallal, — az átviteli kereskedést és forgalmat tekintve — a versenyt jobban kiállja, a mi nem kevésbe becsülendő.

A miniszteri tervezetbe felvett hadrév-tövis-segesvári és k. fehérvári, tövis-segesvári vonal oly területet érintene, a melyen már is jó közlekedési utak léteznek, és a hol ezen területek forgalma akár Hadrév, akár Tövis, akár K. Fehérvár, akár Segesvárnál legtennebb hat mértföld távolságban, még akkor is vasútra vihető, ha K. Fehérvár összeköttetése Segesvárral soha létre nem jönne, a mi pedig bizonyosan első csatlakozási vonala leendő az arad k. fehérvári vonalnak.

A mig tehát a k. fehérvár-tövis-segesvári vonal kiépítésének elhalasztása csak azon nemzetgazdasági hátránnyal járna, hogy a Nagy-Küküllő völgyének Segesváron alóli része és a Hadrév, Tövis, K. Fehérvár közti terület nem közvetlenül, hanem legfennebb 4—6 mértföld távolságból közlekedhetnék a vasúttal; addig a rövidebb hadrév-nyárádtő-segesvári vonal az egész felső Maros völgyét, az egész Nyárád és Kis-Küküllő völgyét, és a sok tekintetben fontos Maros-Váárhely szabad kir. városát is csak nem közvetlenül bele vonná a vasúti forgalomba, a mennyiben M. Váárhely Nyárádtótól csak másfél mértföldre esik.

E mellett — mi nézetünk szerint a forgalom közvetítése szempontjából rendkívül fontos érv — a hadrév-nyárádtő vonal körül fogná a Mezőség, Erdély ezen kis Bányájának egyik oldalát, és így lehetővé tenné, hogy a Mezőség a felesleges gabonatermékét és nagyszámú szép szarvasmarháját, a szegényebb hegyes vidékekre vagy külföldre szállíthassa, és viszonzásul magát a hegyes vidékekből olcsóbb tüzelő és építési anyagokkal s az ezen vidékeken keletkezendő ipar termékeivel elláthassa.

Egy szóval, ezen vasútvonal oly közlekedési értékű vágná át a Maros, Nyárád és két Küküllő völgyét, a mely lehetővé tenné, hogy Erdély legnagyobb része a vasúti közlekedés által a viláfgorgalomba bele vonassék. Minthogy a más hiányt a jó közönséges közlekedési utak — a melyek éppen a völgyekben épülnek legkönnyebben — nagy részben kipótolnák, elérné szinte minden vidék, hogy a vasútig jó és olcsó utakon juthasson.

Stratégiai tekintetben is előnyösebb a hadrév-nyárádtő-segesvári vonal, minthogy az az ország keleti szélét az ország központjához meglehetősen hosszúságban közelebb hozza, a mi annyival inkább érdekében áll az államnak, mivel hazánknak ezen része egy Oroszországgal leendő viszály alkalmával — a mit a számításból kifeledni nem szabad — nagyon fontos stratégiai pontot képez, a mit az 1348/9-iki hadjárat eléggé igazolt. Ez indíthatta, igénytelen nézetünk szerint, a miniszteriumot arra, hogy a tervezetbe a Maros-völgyen felfelé egy szárnyvonalat felyegyen.

*) Ezen nagy érdekű, szakavatott tollból eredő értekezést ajánljuk a képviselői és kormánykörök figyelmébe, s az erdélyi érdekek nevében kérjük a „Pesti Napló” és „Hazánk” szerkesztősegeit: méltótlanságnak azt átvenni. Szerk.

Hogy mindezt megfontolhasunk: mielőtt az elvet kimondanók, szükséges, hogy az adatok kezünkben legyenek. Ne mondjuk ki tehát előbb az elvet, mielőtt nem tudjuk, tetszik-e valami más helyesebbet, ezt tán a törvényhozás természetes rendje is megkívánja.

Még az is kérdés, hogy általában elvileg mennyire hasznos a monopoliumpnak általános elvölését kimondani, mert vannak, kik az ebből származó jövedelmet inkább a direct adók leszállítására akarnák fordítani, mint magát a monopoliumpot eltörölni. De nem éreszkedem hosszasan a dologba; igen sokat írtak és mondtak már el e kérdésben. Fölhozhattam Franciaország példáját, mely majd eltörölte, majd visszahozta a monopoliumpot; de minek fáradszom a t. házat; csupán egyre emlékeztetem e részben, hogy ha ezt elvben kimondjuk, s úgy meg akarjuk kötni a jövő törvényhozást, azt valószínűleg nem fogjuk megkötni tudni. Emlékeztetem a t. házat, hogy volt már eset, midőn egy államban határozatilag kimondott, hogy ne legyen többé deficit és a következő esztendőben mégis volt deficit. (Derülttség! Tetszés!)

Levelezés.

Tordamegye. Szász-Régen, jun. 6. 1868. — Alkotmányos törvényhatóságok autonomialis életét képezi a törvény s bizalom határai közt alakult bizottmány többsége cselekedett, s hogy minden egyes tag a rábízott komoly kötelességnek megfeleljen, szükség, hogy elvben és véleményben a közjót tarisza szem előtt, s a szigorú igazság mellett maradjon, minden tetteiben szenvedélyességre való hajlam nélkül. Ott, a hol helye, a szabad tanácskozás nyílt termében nyilvánosan tegye meg indítványát, nyújtsa be, ha van, véleményét a tárgyhoz illő és helyesen, higgadt komolysággal, vagy ha kell, járuljon a döntő vélemények mérlegéhez szavazattal, s ha netalan sérelme érzetében orvoslásra szorul, nyitva áll előtte a törvény s jog tere; de nem illő, nem szabad véleményének pártfogolását a tanácskozások termén kívül, egyes helyi viszonyokkal nem éppen ösmeretes távoli közönségnél keresni. Az ezt tevő bizottmányi tag ellentör saját testületének, melynek ömaga is kiegészítő tagja, s melynek méltó tagjaivá lenni ő is fogadást tett.

Például veszszük a „Magyar Ujság“ 127-dik számában Szentgyörgyi József neve alatt megjelent cikket Tordamegye bizottmányának folyó évi május 11-én Szász-Régenben tartott gyűléséről, melyben nevezett b. tag egy a fennebbire recurálható eljárást követett el, mi által mind ő maga, mind pedig a nevezett lap prostituálva van a tényekkel és dolgokkal ösmeretes olvasó közönség előtt s a dolgok elferditése következtében megtanít jövőre, hogy mennyiben kellessen hasonló közleményekre hajtani.

A hirlapirodalom oly tér, mely tisztelőt és kegyelőt igényel, főként a sajtószabadság jogos és jótan élvezése mellett, hol a vélemények helyes surlódásából fejlődnek ki a hasznos ismeretek, szükség tehát, hogy e tér a fejlődés e legszebb és legalkalmasabb mezeje egyesek által hitelében ne gyengyitessék s ráfogások piaczává soha ne fadjon.

Az előttünk álló cikk egyik azok közül, mely ezzel visszaél, elferdített közlemény által igyekszik téves utra vezetni az „M. U.“ olvasó közönségét; ellene mond a ténynek, hogy Tordamegye főispánja a gyűlést fontos okokból s a megye közvéleménye folytán tette Sz.-Régenbe, hol helybátósági szokás szerint 1848 előtt is az elnyomatás idejeig szokás volt gyűlést tartani, meghazudtolja, hogy e gyűlésben kormányi rendeleteken kívül a tulajterkeskedés, Maros szabályozás s a szomszéd Moldovához egyenes összeköttetési vonal, a havasi út s más megannyi érdekek, s különösen a felsőkerületre jelentőséggel bíró ügyek is tárgyalattak, melyek megkivánhatták, hogy annyi idő és szünet után ezuttal Sz.-Régenben legyen a gyűlés; melőzi, hogy Gyéres városának nem annyira veszélyezett önkormányzati ügye mellett két óráig tartó beszéddel küzdött, de sőt ráfogja, hogy szőlásszabadságától megfosztatott, holott saját maga látta jónak attól elállani, midőn észrevette, hogy oly tények kezdenek felemlítődni a multból, melyek mellett, ha tovább is kardoskodik, Gyéres iránt elkövetett eljárásából önkövetkezettensége fedeztetik fel s a többi.

Felesleges lenne több bizonyokat felhozni: igyekeztünk szerint kimutattuk a fennebbiekben, hogy a mely bizottmány érett és megmérni tudja hatáskörét, az megfontolni tudja tetteit is, s csak olyan véleményeket fogad el és viszen keresztült tanácskozásaiiban, melyek azonkívül is pártoltnak s azon bizottmányi tag pedig, ki feljül képzelődve többi tagtársain személyes tetteire megy át, az a közbizodalmat sérti meg, s jutalmának érdemű kereste magának, hogy ettől valóban meg is fosztatik. Tordamegyei.

Dézsakna, június 8 kán, 1868. — Az egész-séges földközi légi és a szem elébe kedves fekvést tűntető Déza kiváltságos nemes városából napnyugatra utazva; egy hosszú, de keskeny völgy vonul el Alparét falu felé, és ezen völgyből jobbra

és balra több hegynyilások vannak, erdőkkel be-szöve, csak itt, amott írtotta ki ezeket az emberi szorgalmas kéz, hogy gabnatermővé tegye.

Ezen völgyben mintegy fehér szalag úgy nyulik az egykori birtokosa nevéől híres Zsibó felé vezető köves út, melyen a fakószekér csak imig amugy biczeg, úgy, hogy az ember lelkét csaknem kirázza porfedőlékeléből. Ha ezen völgy útján eljut az ember Alparét nevű faluba, balra feltűnik Alparétől mintegy két órányi távolságra az ugynevezett Babbu-hegy, egyébiránt Alparét hamföldre (Dammerde) agyagos, melyben főként a kukuricza igen szépen diszlik, a míg az ember az agyagos szántóföldeken haladva eljuthatna a fenn megnevezett hegyhez, egy kies, csaknem ősi állapotban levő marbalegölő társul fel, a melyről balra egy homok kőhegyet szemlélhetni, és ebben igen sok összeragadt gömbör kőveket találhatni; tovább menve ezen legelőn eléri az ember a Babbu-hegyet, s annak keleti részén levő menedékes olda-lán — melynek florája is érdekes, ugyanis itt lát-hatni a legszebb polygala-kat (tájhozó fű) melissa-keket (méhfű) és aconitum akat (sisakfű) stb. — ké-nyelmesen felsétálhat, avagy lovagolhat a hegy-csucsára, melynek szélesen elterjedő lapályán ku-kuricza s másnemű gabna terem.

Ezen lapály napkeleti részén áll egy négy özvekekre felállított gúlaalakú állvány, félig desz-kával befedve s ez alatt a földbe beverve egy 5—6 hüvelyk átmérőjű özvek, a végre, hogy az ember ennek, s aztán a mérő eszközök segítségé-vel a köröskörül a meszszeláthatárba nyuló és ott mintegy elenyésző hegylánczolatokat s erdőteigert papírra tehesse, a mit egy katonai mérnök két se-gédjével, hallomás szerint meg is tett.

Ezen a többi hegygerinceken feljűl emelke-dett csúcsos nagy élvezetet talál a búbajos termé-szet ölen mulatozó, úgy, hogy a Milton újra fel-talált paradicsoma is több nyönyört nem nyújtat: itt hallja az ember az öves-galambokat búgni, a sűrő gerléket turbékolni, és az itten mindig fűvő szél által a zöld falombokat össe-visszacsapkodva czuppanni, úgy, hogy méltán eszébe ötlük a gon-dolköző embernek a népdal:

„Zölderdő zugása, vadgalamb bugása,
Kedves galambomnak szája mosolygása.“

Itt látja az ember a földgyomrából kiemelke-dett igen meredek, kopasz trachyt kőszikret, mely a többi körülfutó és a távolban eső hegyekre mint-egy egész fensőséggel alánéz, s aztán alább az agyagmárga kősziklát, a melyben ottan-ottan fala-puk és ágak képei nyomvák, és a mely sikamló természete szerint alább csuszamlott.

Alább pedig a búk-, csere-, gyertyánfa és magyaráfa erdőben a magaslaton levő fak csendes és szelid moraja akaratlanul átrángatják a lelket a bús melaságba, felkeltvén azon gondolatot, hogy minő öszhangzás és béke van a természetben ak-kor, a mikor a nem egy miveltsegtől, gondolkodásu s érzett emberek közt vizsaly és szerencsétlenség uralg.

Nem mellőzhetni itt ei egy népmondát, mi-szerint az erdő- vagyis vadleányt ezen erdőben lakni vélik, a ki fedetlenül, földig erő szöske ha-jával össe-visszakoborolván ezen erdőt, ottan-ottan mint bosszualló rém jelenik meg, egy néhány év-el ezelőt egy jühászt jühástól bosszujában felper-szelt: nem azt, hogy ezen hegynek közelében az ugynevezett fácie Négra nevű helyen van egy ro-mán ajkunak egy szép méheskerije, mely magára, távol a falutól, őriztetlenül áll és mégis a méhe-inek mi bántalma sines, holott a másokét még a falu közepéből is ellopják, jörendileg ezt egy fur-fangos eszű gazda leleményének tarthatni, ki meg-egyeztvén valamely méhtolvajjal, ígéretekkel ré-birta ezt, hogy töle méhet lopva, mind addig bá-tán tartsa a lopott méheket, míg a gazda oda ér-kezik, a mi meg is történt, mert egy ősi estvén az ámitó egy méhkast a bátára vévén, ott ült a val-egész másnap reggelig, a mikor a gazda oda ér-keztvén, leemelte a bátáról és össe visszakaromol-ván, megfenyítette, ezen eset aztán oly birre ka-pott a környékben, hogy most senki sem merészel a méheskerítkez közelébe, annálkevésbé lopni, úgy, hogy a méhek bántatlanul, minden őrizet nélkül, sokat jövedelmeznek nekik; valóban beteljesedett az a mondat: „plus arte, quam Marte“, jó lenne ezt a méhesgazdáknak megkísérteni a balga nép-között, melyet jelenleg nem igen lehet visszatartó-ztatni a méhtolvajlástól.

Ezen igen feltűletes leírás is — minthogy a bekövetkezett esthomály sok nevezetést vizsgáló-dásom előtt elrejtett — megérdemli mind földisme-i, mind pedig fűvészet-i tekintetben — már ha egy-szer az ember Alparéon van — hogy megmássza és megnézegeesse az ugynevezett Babbu-hegyet. Sz. u. T. K.

Ausztria.

A reichsrath urakháza jun. 16-iki ülésében minden érdekesebb vita nélkül nem kevesebb mint öt törvényjavaslatot fogadott el: a 25 millió-nyi államkölcson felvételét, a miniszterek nyugdíja-zásától szóló törvényjavaslatot, ugyszint a váltó-pénz veréséről szóló indítványt, a reichsrathba egyenes választásokra vonatkozó törvényt és végre a sajtótörvény megváltoztatását is a sajtó eljá-rásban.

A „Narodni Listy“ jelenti, hogy állítólagos de megbízható forrás szerint a cseh országgyűlés a kibékítés érdekében feloszlattnék. A jövő vá-lasztásokra a kormány semmi befolyást sem fog gyakorolni, és a történelmi nemesség „historische adel“ ismét belépnd az országgyűlés terméibe, mi által Csehország a reichsrathban tökéletesebben fog képviseltetni. Ezen hírekhez a lap oly reményeket köt, melyek szerint a miniszterium meg fogna buktattnai és Beust korlátnak a lemondásra kénysze-rittetni. Volna azonban még egy eszköz és út a kibékülésre, mint e lap mondja, ha t. i. a cseh korona hasonló jogokkal rubáztatnék fel a magyar korona jogaival.

A cseh diákok tüntetést tettek. Mintegy 300 an mentek ki az 1848-ban elesett társaik sírjához s fölkiáltottak: „Éljen a forradalom.“ Az Ignác-templom mellett pedig „veszessen el“ kiáltották fel. Este a német kaszinó előtt gunyos dalokat énekel-tek. A rendőrség vizsgálatot tartott ezen esetek fölött.

Napoleon herceg Bécsben, mint bécsi lapok írják, szöba hozta II. Napoleon, a reichstadti her-czeg hamvainak kiadatását. A Napoleonok e kívá-natát valószínűleg teljesíteni fogják.

KÜLFÖLD.

SZERBIA. Mint a „P. L.“-nak Belgrádból jun. 19-ől távirják, az ottani néphad ama napon délután IV. Obrenovich Milánt szerb fejedele-mmé kiáltá ki. A nép szintén csatlakozott e ki-kiáltáshoz. A Kalimjadánon a régensségnek s a honvédségnek közösen fejeztetett ki. Mindenki ezt kiáltá: „Zsivio Milán!“ Egy angol futár érkezett meg fontos sürgönyökkel.

A porosz „Provinzial Corresp.“ írja, hogy Mi-hály fejedelem megöletése még nemrégiben azon aggodalomra adott okot, hogy az új fejedelem vá-lasztás az európai hatalmak közt megasonlásra adand alkalmat, s általán nehezíti a keleti ügyeket. Ez aggodalomnak vége van, miután a hatalmak a portával egyetértésben hajlandók a szerb ügy za-bályozását az ország belügyének tekinteni, s a sza-bad fejedelem-választásnak nem állani útját.

Mint a „France“ írja, Ristic Szerbiából Pá-risba érkezett, hogy az ifju Milánnak átadja azon adresek, melyek a trónrajutást neki kilátásba helyezik.

A „Debatte“ tudni akarja, hogy Nikita, a montenegrói fejedelem, a szerb nemzet előtt lehetet-lenné tette magát, miután elterjedt a híre, hogy a gyilkosság megtörténte után ijedten Cetinijébe sza-ladt annyjához, kinek karjai közt érezte magát biz-tonságban a revolverek ellen.

Az elfogatások még egyre tartanak. Bizonyos Tadies vallomása által két új-vidéki emigrans, Jo-vanovics és Jankovics compromittáltak. Teljes nyugalom uralkodik.

A vizsgálat különben, mint táviratilag jelen-tik, a gyanusak ellen szakadatlanul foly. Egy táviratban olvassuk, hogy az egyik tettes mindent megvallott. Mit vallott meg arról hallgat a távirat, csak annyit vehető ki, hogy a merénylet egy mesz-szeágazó össeeszkűvésben birja alapját, mely ösz-szeeszkűvés az Obrenovics család összes tagjainak kipusztítását célozta, és még Párisig is kiterjedt, hol az ifju Milánt akarta hatalmába ejteni. Belgrád-ban az özvegy Lukacevichné, Karagyorgyevics Perside hercegnőnek egyik nővére, meg öt tanuló fogatott be.

Karagyorgyevicsék tervéről semmi bizonyosat nem hallani, sőt még holléteket sem tudni. Szerbia határszélén van-e, vagy átépített orosz földre? e kérdésre nem felelhetünk. Bécsi lapok úgy tudják, hogy az öreg Sándor herceg 24 éves Péter fiával együtt Vöslanból, Bécs mellől, hol rendesen tartó-zkodott volt, útra kelt és Pesten keresztült utazott volna Belgrád felé. Tehát úgy látszik, hogy Kara-gyorgyevicsék csakugyan komolyan akarnak sze-rencsét próbálni.

Karagyorgyevics Sándor pártja, mint Belgrád-ból írják, az országban soha sem volt nagy és né-hány év óta legfőlebb néhány száz emberre rug, kik közt egyetlenegy általános tekintélyű szerb sem létezik. Többnyire megbűntetett ügyvédek, megbukott kereskedők és olyan férfiakból áll e párt, kik minden áron miniszterek vagy senatorok sze-retnének lenni. Mindnyájoknak csak egy a célja: kinekesket és tekintélyt szerezni. Ezen férfiak már 5 hónap óta szövik az össeeszkűvés fonalait és Belgrád legnépesebb utcáinak egyikében szoktak gyűlésezni. A terv az volt, hogy Mihály fejedelemet megölök és eltűntetik, s egyuttal a kormány fő em-bereit s a legkiválóbb polgárokat is elteszik láb alól. Az általános ijedség és rémület percében aztán ők maguk akartak miniszteriumot alakítani, mely Robespierre-féle terrorizmus közepette Sándort proclamálta volna fejedelemnek.

A három Radovanovics sabácsi szülőházát a nép a földdel egyenlővé tette s csak az ottani rendőrség érellye bírta megfékezni a nép dübét, különben még a bűnösök szüleit is szétépték volna. A legújabb verziók szerint a fejedelem gyilkosa sem Radovanovics, sem Athanakovics, hanem egy bizonyos Marics, miből csak azt látni, hogy az össeeszkűvés számosan voltak a hogy az indokok csakugyan politikaiak.

Belgrád, jun. 20. Aczika Nenadovics nyug-dijazott senator befogatott; Mladen Nenadovics lo-vaskapitány a börtönben egy üveg-cseréppel felha-sította ereit s felgyógyulása valószínűlén.

Az össeeszkűvés ellen folytatott vizsgálatból kiténik, hogy ezek Karagyorgyevics Sándor volt fejedelmet csak céljaikra akarták felhasználni és megcsalták.

OROSZ-LENGYEL ÜGYEK. Az „Ausb. Allg. Ztg.“-nak egy, a lengyel határról kelt leveléből a következőket emeljük ki:

„A lengyelek közt egy idő óta ismét rend-kivüli izgatottság vehető észre, a nélkül, hogy ki lehetne nyomozni, hogy mire alapítják újabb nem-zeti reményeiket; azonban a dolog már oly feltűnő jellemet vesz föl, hogy az orosz rendőrség e tárg-yban már utasításokkal is el van látva. Különösen azt hiszik, hogy Napoleon herceg utazása, s a keleti háborúnak azzal össeeszkűtésbe hozott közel kitérése, melyet a fölkelők Párisból már küszöbön-állónak jelölnek ki, adott alkalmat ezen megfoghat-lan izgatottságra. Az a legutóbbi napokban kétség-telenül újabb táplálékot nyert a szerbiai események által, a mennyiben tudni akarják, hogy Mihály fejedelem volt az, ki megakadályozá a kereszttyén népfajoknak a törökök elleni általános fölkelésének kitérését. Ha a kitérés most következne be, Orosz-szág természetesen nem maradhatna nyugodt szemlélő, s ennélfogva a harc csakhamar nagy mérvet venne föl. Azonban mégis úgy látszik, hogy mindezen combinatiók még most kevés alappal bir-nak. E mellett örmömel értesültünk arról, hogy az orosz császár, a szolgáltaiból elbocsátott lengyel hivatalnokokra vonatkozólag, komoly elégedetlen-séget nyilvánít a felett, hogy ama hivatalnokok, kik sem hivatalstést, sem valamely vétséget nem követtek el a legutóbbi felkelés alatt, s kik csupán azért távolítottak el a szolgálattól, mivel nem vol-tak eléggé jártasak az orosz nyelvben, eddigelő segélyzés nélkül hagyattak. A fejedelem parancsa folytán tüstént egy bizottmányt kellend eziránt vizsgálatot eszközölnie, s javaslatokat terjesztenie elő ama hivatalnokok javára. Hirszerint az elbocsa-tott lengyel hivatalnokok száma mintegy 3000 re megy.“

KÜLÖNFÉLÉK.

= Nagy miniszteri tanács tartatott Bécsben f. hó 19-dikén ö Felsége elnökléte alatt, hol kizárólag a hadseregvetés kérdése tárgyalatott, s mint írják, elhatározatott, hogy a két kormány nem fogja követelni az ujonezállítási törvény meg-szavazását, mielőtt a honvédelmi törvény megol-datnék. Ellenben megegyeztek, hogy a hadszerve-zet lehető sietséggel törvényesen szabályoztassék és jövő októberber életbe léptettesék. Addig azon-ban, míg az új rendszer keresztültlívve nem lesz, a hadsereg a mai módozat szerint kiegészítették.

= A kolozsvármegyei főispán kör-útja, melynek célja a kerületi és járási tisztvisel-ők hivatalos eljárásának megvizsgálása és a me-gye viszonyainak szemügyre vétele volt, a főispán úr család körülményei miatt a megye alsó kerü-létében ezuttal elmaradt. Helyette közigazgatási főbíró Matskasi Pál egyedül tette meg e körutat. A megye alsó-kerületének közönsége élénk jeleit adta azon ünnepélyes fogadás által, melyet a várva várt főispán úr számára készítet elő azon kiváló tiszteltnék és rokonszenzűnek, melylyel főtisztje iránt viseltetik, valamint nem mulasztá el nyilvánítani azon örömet, hogy miután a főispán úr esa-ládi körülményei által gátolatott, helyettesül egy oly férfit tisztelhet körében, mint a megye kö-zbizalmában méltán részeseül főbíró úr. — A foga-dás részleteiből kiemeljük a szamosfalvi díszkaput, hol Hosszu Theofil és Vajda Sámuel hazánkiai tolmácsolták a jelen voltak érzelmét, egy a mocii tetőn felállított díszkaput, mely ügyesen össeállí-tott búzakévékből készült, s a hol Nagy József, mocii birtokos, fogadta az érkezőt számos jelenlé-vők és egy banderium élén, a főbíró úr mindenütt lelkes szavakban üdvözlé viszont a megjelenteket. Nem hallgatjuk meg el a mocii kedélyes va-csorát, hol Hosszu Theofil hazánkia, mint házi-gazda, fogadta a vendégeket egy a főispán úr fo-gadására rendezett tekei fényes előkészítleteket sem, melyek a főbíró úr véletlen és még nem várt megérkezése miatt maradtak el.

= Hunyadmegye honvédegylete, mint ne-künk Déváról távirják, július 4-ére össezehivatik.

= A királyhágonnenni kinestári jó-szágok megvizsgálására a napokban küldte ki gróf Szapári Ivánt a pénzügyminiszter.

= A kereskedelmi miniszterium a közös hadügyminiszteriummal értekezett, hogy az aratási időre nagyobbértű szabad-ágalással segítse elő a munkások szaporíthatását. A tárgyalások ked-vező eredményt reméltének, s most csak az a kérdés, nem fognak-e a kormány intézkedései fo-ganatosíttatni — az aratás után?

= Az erdélyi román iskolák számára 23,500 frtnyi évi segélyezést ajánlott fel az oláh-orzági kamra. — Öhajjuk, hogy ez öszseg min-dig csak a megnevezett célra használtassék fel, s ne folyon be abból egy fillér sem a balázsfalvi májális-féle gyűlésezések költségeinek hordozásába.

— **Értesítés a muzeumról.** A közlato-
gatás napjai és órái ez idényben is, mint tavaly
vasárnap d. e. 10—1 óráig; bétűn d. e. 9—12 és
d. u. 3—6 óráig. Őkint érhető, hogy az egyet
tagjai és Kolozsvárt megfordult idegenek számára
más napokon is láthatók a muzeum termei; mégpe-
dig a látogatók részéről várandó előleges hirdás
nyomán kivétel nélkül minden terem. Kolozsvárt
jun. 23. 1868. Brassai Sámuel, m. i.

— **Curiosumkép** megemlíti egy kere-
setből a következő tetteket: Informatio 10 forint.
Utasítás 10 ft. Jelen (15 sorból álló) kereset fo-
galmasa 10 ft. — Kerek számok az igaz.

— **Szebeni lapokból** olvassuk, hogy ott
közlebből, majd embert ölve, majd épületeket
gyújtva, annyi villám bullott le itt is, amott is,
hogy tíz nyártól sem szoktak máskor többet várni.

— **Napoleon herceg** 21-kén utazott el
Pestről. 19-kén a délután legnagyobb részét otthon
töltötte, látogatókat fogadva. Két órákor Lónyay
M. pénzügyminiszter tisztelettel a hgnél, s mintegy
félóraig időzött ő fenségénél. Utána Tisza Kálmánt
fogadta, ki hosszú ideig értekezett vele; s csak
akkor távozott, midőn Hollán Ernő államtitkár je-
lentették be, ki egy egész óráig maradt ott. Ti-
szát Türr tábornok mutatta be Napoleonnak. A dél-
előtti folytatás egy 101 éves francia, Lacos Péter,
kiballagást kért a hercegnél. Nevezett agg I. Na-
poleon alatt, mint katoná érkezett 1801-ben Ma-
gyarországra, azonban megsebesülve, elfogatott a
Pétersvádra szállított. Szabadon bocsátván
nem tért vissza hazájába, hanem nálunk maradt, s
kosárkészítésből tartá fenn életét. Lacost a hg

azonnal nem bocsátá maga elé, de tudatá vele,
hogy még e mai nap folytán el fogja fogadni. Ad-
dig is gr. Castellane gazdagon megajándékozta az
oly nagy kort ért agastyánt, s reményt nyújtott
neki arra, hogy nyugdíjban is részesülend. Az elő-
sorolt részletekből is látható, hogy Napoleon hg
nem pusztán kéjtudó; tájékozást akarván tenni
maganak épp úgy nemzetgazdasági, mint politikai
állapotainkról; s kik őt viszonyainkba bevezetik,
nem teszik ezt egyoldalul, a hír legalább azt
mondja, hogy Türr tábornok által két szélsőbali
képviselet is bemutatott magának, — de nem a
hírbet tüzőbali vezérekként szereplő szélső nota-
bilitások voltak szerencsések. Megismerkedett a hor-
vát deputatio több tagjával is. Mezőhegyesig gróf
Andrássy és b. Venkheim is elkíséri a herceget.
Klapka tábornok Napoleon hg nevében az egyen-
lőségi kör estélyén a többi közt következőleg vá-
laszolt a hghez intézett üdvözlésekre: „Legyenek
meggyőződve, hogy a mint a francziák egykor
őszinte rokonszenvvel fogadták fegyvereink győzel-
mét, úgy most szintoly rokonszenvvel tekintik al-
kotmányos viszonyaink, szabadságunk consolidá-
lását.”

— **A földművelés, ipar- és kereskedelmi**
miniszter rendeletet bocsátott ki a törvényhatósá-
gokhoz a kereskedelmi és iparkamrák megalakítása
végett szükséges összeírások eszközzése végett.
Minden törvényhatóság egy elnökből, két kereske-
dőtől, két iparosból s egy tollvivőből álló központi
bizottságot küld ki, mely aztán albizottságokat ne-
vez ki; ezek aztán összeírják külön íven a keres-

kedőket, külön az iparosokat, a közp. bizottmány
összeállítja a főkimutatást, s ezt folyó évi augusztus
hó végeig a keresk. miniszterhez beküldi.

— **A „Magyar Ujság”** garázdálkodásait
belátván még maga a tulzó bal is, jónak látta a
lapnak — melyet a végveszélytől megmenteni a
párt megkísérti — két szerkesztőt és négy lapve-
zért adni. Tulajdonképi munkái maradtak a ré-
giek. Bösztörményi mellett Simonyi Ernő, a tulzó
bal legújabb ünnepeltje, veszi át a társzerkesztő-
séget. A felügyelő bizottság áll Csanádi Sándor,
gróf Degenfeld Gusztáv, László Imre és Vályi Já-
nos képviselőkkel.

— **B. Bánffy Albert** 100 forintnyi értékű
földterhermentesítési kötvényeket adott szelvények-
kel együtt az irókat segélyző egyletnek.

— **Városunk** egyik jó hírű fiatal orvosa,
dr. Szöcs Emil, a napokban vezeti oltárhoz bájós
aráját, Szabó Mari kisasszonyt, dr. Szabó József
leányát.

— **A budapesti honvédegyet** bizott-
sága kérvényt intézett a belügyérhez, melyben elő-
adván, hogy a honvédséghez híre sok szűkül-
kűdő honvéd a fővárosba jött, s azok közül, kik
vissza nem tértek, számos igazi segélyre méltó
honvéd, köztük főtisztek, tudományosan képzett
ferfiak, küzdenek az éhhalállal, miután a magán
adakozás forrása bedugultnak látszik, a hiv. segé-
lyezés pedig nagyon lassu és a legsürgösb szük-
ségre tekintettel nincs, kéri részére 10—15 ezer
frtot a honvédalapból kiosztás végett rendelkezése
alá bocsátani.

— **Zimonyban és Péterváradon**, mint Bel-
grádból írják, a szerb kormány megkeresése foly-
tán, a határvidéki katonai kormány bizottmányo-
kat nevezett, hogy az összeesküvés ide kiterjedő
szálait kutassa. A magyar kormány hasonlólag intéz-
kedett. Belgrádban reménylik, hogy az esetben, ha
Karagyorgyevics bűnrészessége megállapított, a
magyar nemzet megtagadja a hercegtől a vendég-
jogot. Bécsi lapok szerint a magyar kormány a
kiszolgáltatást megtagadni szándékszik, de kész
Karagyorgyevicsot szigorú bűnvádi perbe fogni a
hazai törvények értelmében.

Hivatalos értesítések kivonata.

Pályázatok. Mező Bándon egy postamea-
teri állomásra július 4-ig — Vizakán egy sojőve-
déki és ellenőri állomásra július 14-ig.

Árverések. M. Váshelyt fekvők jul. 31,
aug. 31. — K. Váshelyt ház aug. 12, szept. 30.
— Gy. Szt Miklóson fekvők július 4. — Hunyad-
megyében Benczecezen fekvők jul. 4, aug. 4 —
Alsó-Fehérben Borbándon fekvők aug. 1, oct. 1.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Június 24-kén: 5% Metaliques 100 ft 57 10.
5% Nemzeti kölcsön 100 ft 63.—. Kamat 58 40.
1860. Kölcsön 84.60. Bankrészvény 728. Hite-
l-intézeti részvény 200 ft 192.40. London 10 ft st.
100 ft 23 1/4 kr 114.75. Ezüst 113.25. Cs. királyi
arany 5.52.

Június 23-kán: Földterhermentesítési kötvény
Magyarországi 74.—. Erdélyi 69.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Alóli tisztelettel jelentem, hogy az általam már számos éveken át birt helybeli ev. ref. főtanoda

KÖNYV- és KÖNYOMDÁJA

helyiségét megnagyobbítván, a jelen kor igényeinek megfelelőleg újból rendeztem be.

A könyvnyomda számos új, a mostan divó csinos betűkkel, két gyors- és két kézi sajtóval, simi-
tógéppel; a könyvnyomda pedig egy szakértő, jeles képzettségű kömettszóval levén ellátva, azon kedvező hely-
zetben vagyok, hogy bár honnan jövő e szakmákba vágó megrendelésnek pontos idő alatt a legutányosb árban
megfelelni képes vagyok, minélfogva elvállalok mindennemű könyvek, körlevelek, árjegyzékek, szám-
lák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, valamint a hivatalok, intézetek, kereskedők, ipa-
rosok és gazdaközönség által használt bármiféle rovatos ívek, vagy egyéb nyomtatványok,
ugyszintén gyógyszerári jelzetek, bor- roszolis és más egyéb vignettek, hangjegyek, meg-
hívójegyek, tánczrendek, újévi és más alkalmi üdvözlések, barom-ütlevek, vásárczé-
dulák, hirdetések, bármiféle nagyságu falragaszok izletes kiállítását a legutányosabb árban.

Látogatójegyek, levélpapírok és borítékok nyomtatására az eddig használt könyvnyomai és dombornyomatu
gépek mellé a párisi világtárlatról egy **monogram-** és egy színes nyomáshoz való **kis**
gyorsgépet hozattam, minélfogva látogatójegyek- és czimiratoknak bármilyen gyors
elkészítésére képes vagyok.

Megrendelések bármikor elvállaltatnak belközéputcai kereskedésben, vagy a nyomda-helyiségben, bel-
farkasutczában 74 szám alatt.

Tájékoztul néhány divatosabb nyomtatványok árát van szerencsém elősorolni.

Látogatójegyek

ujabb divatnak nyomtató betűkkel, fekete vagy más
szinben:

100 darab 50. 60. 80 kr.
100 „ legújabb ragyogó (brillant)
papírra 2 ft 50. 3 ft.

Kereskedői vagy üzleti czimjegyek,
nagy látogatójegy alakban, több sorból álló, feketén
vagy más színben

100 darab 80 kr., 1 ft., 1 ft 20.

Kereskedői és üzleti levelek,
a szegletre nyomandó czim és üzleti czikkek, vagy
ágak megnevezésével feketén vagy más színben:

100 nyomás papir nélkül . . . 80 kr.
200 „ „ „ . . . 1 ft 30.
300 „ „ „ . . . 1 ft 60.
500 „ „ „ . . . 2 ft —

Papir ára 4-ed
réthben 100 db.
40. 50. 60. 70.
80 kr. A ki pa-
pirt ad, csak a
nyomtatást fizeti

➡ **Vidéki megrendelések is a legpontosabban teljesíttetnek.** ➡

Kolozsvárt, május 1868.

(147)

(4—4)

STEIN JÁNOS.

Monogrammok, (egybefont betűk)

levél papírra, fekete vagy más színben:
100 8-adrét levélpapírra nyomva 1 frttól 2 frtig.
100 boríték, gumirozott, ugyancsak egybefont
betűkkel 80 krtól 2 frtig.

Egyes czifra kezdőbetűvel

fekete vagy más színben:
100 8-adrét levélpapírra nyomva . 1 ftől 2 frtig.
100 boríték, gumirozott, ugyancsak egyes czifra
betűvel 1 ftől 1 ft 50 krig.

a papir minősége szerint.

Egy darab levélpapir a név kezdőbetűjével . 2 kr.
Egy „ levél boríték gumirozva, ugyancsak
a név kezdőbetűjével pecsét helyett . 2 kr.

Ezekből mindég nagy készletet tartok.

(197) Alóli tisztelettel van szerencsém tudatni
a t. cz. közönséggel, hogy a **nagyhid**
végében 1 szám alatti saját
házánál levő husárló helyi-
ségben, minden időben

jó hussal

szolgál, s főtörkévé oda van irányoz-
va, hogy **pontos mérés** által a t.
cz. közönség érdekének megfelelően.

1 font marhahús ára 18 kr.

JELEN MIHÁLY,

mészáros.

(198) **WINKLER JÁNOS**
fűszerkereskedésebe
N.-Enyeden

felvétetik egy ifu,

tanulónak,

a kinek a magyar, német és oláhnyelvben
járassága legyen, és a ki 14—15
éves koráig a megkívántató oskolát
gyakorolta.

(68)

FEHÉR MELL-SZÖRP

(weiser Brust-Syrup)

több egészségügyi hatóságok s tiszti főorvosok
által igazolva,

mindennemű idült köhögések, mellfájások, nátház, elévült re-
kedtség, torokbántalmak s tüdő-elynyálkásodás ellen eddig még
kiegítő siter nélkül soba nem használtatott! — Ezen szörp mindjárt az
első használatnál feltűnőleg jótékonyan hat, — különösen **görcsös köhög-**
és számarhurutnál; elősegíti a nehéz s megaludt nyálkaki-
köpést, a gégeingert azonnal enybiti, s rövid idő alatt eltávolítja min-
den, — még az oly heves és gonosz **asztkörköhögést** is, s a **vérhányást.**

Egy kisebb üveg 80 kr., nagyobb üveg 1 frt. 25 kr.

Mayer G. A. W., gyáros Breslauban.

Kapható: Kolozsvárt, Binder K. gyógyszerésznél belső monostorutca
a Redout során.

(191)

KÉT GARNITUR

CSINOS VASBUTOR

nagyon olcsón eladó.

Értekezhetni DEMJÉN LÁSZLÓ könyvkereskedésben.

Uj érdekes röpirat!

Éppen most jelent meg ez alábbi rendkívül érdekes munka,
s kapható Stein János könyvkereskedésben

Kossuth Lajos

➡ **újabb leveleire** ➡

Horváth Mihály.

Ára 1 frt 20 kr.

Fénykép-Albumok

papir, vászon és bőrkötésben 80 krtól 10 frtig.

Nagyobb, ugynevezett **Cabinét fényképek**hez
50 képre 8 frttól — 12 frtig.

➡ **Befőttes** és más üvegekre a drága **Lantorna** helyett
a tartósabb, czélszerűbb, tisztább és sokkal olcsóbb

PERGAMENT PAPIR

jött használatba.

➡ Kapható kisebb és nagyobb darabokban 6, 7, 8, 9 krért íve.

Melléklet: A „Magyar Polgár” előfizetési felhívása.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutczá 74. sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Legeltetésre.

N.-Várad és kolozsvári országúthoz közel Élesd mellett Ötfalu
határán 3000 holdnyi igen jó legelőre, darab számra 80 krral
egész új-évig felfogadtatnak szarvasmarhák és lovak, külön egyes-
ség mellett sertések és juhok is. Értekezhetni Olay István ügy-
véddel Nagyvárad Apollouteza 715/20 szám alatt.

(195)

(1—3)

(199)

(1—3)

Haszonbérbe adandó 1868 sept. 1-től
a külső-magyarutezában 32 sz. ház
(a Szamos partján) van benne 12 lako-
szoba, 1 konyha, 2 cseléd szoba, 6 kamra,
3 külön pücze, egy nagy magazin, fá-
szin, major-ág olak, 5 lóra, 5 tehénre is-
tálló, 1 kocsi szin-, szép kert;
a kertben van:

1. Egy köflegoria, téhen fűthető egé-
sleges lakszobával, ehez külön záros faszin.
2. Egy mosó és sütőház, hozzá záros
faszin és külön álló záros mangorló szin.
3. Csinos fürdőház.

A Szamoson túl veteményes, gyümöl-
ces kert, kertészház, melegágytáblák, s
szobák, ajtó, ablakok legújabb izés sze-
rént újból festettek. Tudakozódhatni pücz
sor 452 sz. házban Czinecz András szám-
tartónál.

Hirdetés.

Van szerencsém értesíteni a t. cz. kö-
zönséget, hogy a bel-középutczában 544
szám alatt fekvő saját házammal levő nag-
nyenyiségű hegyaljai és károlyfehérvári
vidéki

ő és uj boraimat.

melyek jó minőségűek és tisztaságuk álta-
lítottoknak i-mertettek el, a lehető legju-
nyosabb áron eladóvá tettem, melyekre
a t. cz. vásárló közönségnek anad iokábt
újánlok, mert bár ki is egyszeri kóstolá-
s, vagy próba után meg leand győződve min-
boraim tisztá kezeléséről, mind pedig jó
minőségéről és ezek felett jutányoságáról.

Kolozsvárt, 1868 június 16-kán.

Heller Adolf.

(196)

(1—1)

Hálanyilváníítás.

Boldogult férjem a „HAZA” ma-
gyar életbiztosító banknál
1000 frtra biztosítva levén,
a fenezmzett bank tisztelt igazgatósága s
érjem halálát megállapító szük-éges ok-
mányok fő terjesztése után nekem a bizto-
sított ö-szeget azonnal készpénzben maro-
vásárhelyi főügynök Novák Bogdán ur
által kifizette.

Midőn a „HAZA” magyar életbizto-
sító bank tisztelt igazgatósága e készséges
s pontos eljárásáért legmélyebb köszöne-
lemet s hálámát közöndomásra hozni köte-
lességemnek tartanám, el vem mulasztá-
som egyezzermind a „HAZA” magyar élet-
biztosító bankot a t. cz. közönség figyel-
mébe a legmelegebben ajánlani, hol min-
den szegény özvegy és árva az élet terbein
köznyújtó vigaszra talál.

Marosvásárhelyt, június 20-kán, 1868.

Özv. Orbán Istvánné,
született Princz Anna.

Orbán József, m. k.
tanu.

Deső János, m. k.
tanu.

Verzeresco Auxentius apostoli helyettes és Aladini fölszentelt örmény püspök tette le alapját Szamosujvár városának és élte fogytáig kormányozta az erdélyi örmény egyházat.

Verzeresconak halála után addig is, míg a nemzet által tartandó választás folytán új örmény püspök nevezetnek ki, az erdélyi örmények az erdélyi latin szertartású püspökök felügyelésére bíztattak; de csak ideiglenesen, és azon határozott kikötéssel: hogy ennek gondja legyen, miszerint az örmény rítus Erdélyben, Szamosujvárt és egyébütt sértetlenül fenntartassék. A mi magában is tanúsítja azt, hogy e rendszabály csupán ideiglenes, s az uralkodó Felségnek az egyház fölötti főörököségi jogából kifolyó közigazgatási intézkedés volt; s a mi még világosabban kitűnik a dicső emléktű VI-ik Károly császár és apostoli királynak azon valóban atyai legfelsőbb elhatározásából, melynélfogva az erdélyi örmény püspökséget 1737-ki május 8-án visszaállítani legkegyelmesebben megrendelte, s egyszersmind ebbeli legmagasabb elhatározását a következő 1738-ik évi jan. 30-án a Szamosujvár város örmény közönségének előadogositott szamosujvári uradalomról kiállított Incriptionalisban nyilváníttotta — s egyszersmind az örmény püspök asztalának fenntartására 12 ezer frt. tőkét alapított, addig is, míg e czélra más fiscalis jószág avagy más alap eléadná magát. A mint azt az idézett okmányunk ide vonatkozó s másolatban legmélyebb tisztelettel A. alatt csatolt szövege bizonyítja.

Hasonló szándékkal volt VI-ik Károly császárnak leánya és az uralkodásban utóda a dicső emléktű Mária Terézia Ő Felsége is, ki egy 1746-ban decz. 3-án kelt és akkori kincstárnok báró Bornemisza Ignác-hoz intézett legfelsőbb leiratában, az erd. örmény püspöknek mielőbb bekövetkezendő kinevezését helyezi biztos kilátásba.

Ezen érdekes okmányunk másolatát tiszteletteljesen mellékeljük B. alatt.

Másfelől a római szent szék is maga részéről, a vele hitben egyesült erdélyi örményeket anyai gyöngédséggel ápolta, gyámolította, lelki szükségének pótlásáról gondoskodott. Saját költségén egyházi könyveket nyomtatott és a világhírű római hitterjesztő társulat collegiumában papokat nevelt számára.

A római szentszék soha sem bocsátotta ezen egyházat az erd. latin szertartású püspökök lelki joghatósága alá, jóllehet azt ezek megnyerni többször megkísérelték; hanem a joghatóságot magának tartván fenn, ezt a propaganda útján közvetlen maga gyakorolta, mintegy nagy fontosságu misszió állomás fölött, mely magát képezte, a katolicizmusnak a szomszéd Dunafejedelemségekben és beljebb keleten nagy számmal lakó nem egyesült örmények közti terjesztésére.

Ily czélból időről időre apostoli visitorokat küldött le hozzájuk, és viszont papjaik közül nem egyet alkalmazott külföldi missziókra.

Ezen magatartás és intézkedések által az apostoli szentszék fenntartotta magának a jogot és nyitva az utat, az erdélyi örmény püspökségnek a kormány beleegyezésével, bármikor is viszszaállítására.

Hogy mindazonáltal, dacára ezen kedvező előzményeknek, az örmény püspökség vissza nem állíthatott, annak okát részint a püspökválasztási

vajadások, és a reá következő harcziak idők mostohaságában, részint pedig és főképp abban találjuk fel, hogy erdély püspökei, kik a kath. örményeket saját megyéjükben annectálni és az elárvult örmény egyházat, nemzeti rítusának és ősi intézményeinek megsemmisítésével, az erdélyi latin szertartású egyházba beolvasztani óhajtották: e czélból mindenkor meg tudták hiúsítani, ugy Bécsben mint Rómában, az erdélyi örményeknek püspökségük restaurációjára irányult, s a nemzet kebelében folytonosan melegen ápolott jogos törekvéseiknek érvényre jutását.

Ez a historia által constatatált tény, melynek bizonyításába, valamint az abból reánk háromolt gyászos következményeknek fejtegetésébe nem bocsájtozunk. Azok terjedelmesen és indokolva előadvák a mély tisztelettel ide csatolt „Historia armenorum Transilvania” és „Adalékok” czimű történelmi munkákban C D alatt.

Legyen elég itt tiszteletteljesen felemlitenünk, hogy ennek következtében az örmény nemzet egyházi egysége felbontatván és feldaraboltatván, híveinek nagy része az ősi szertartástól elvonatott és a latin egyházhoz annectáltatott. Az örmény kath. kultus gyakorlása sokképpen korlátoztatott és különböző rendszabályok hoztak: az örmény rítusnak az egymástól elszigetelt örmény községekben mielőbbi kiirtására. Szóval: részesültünk a legnagyobb mértékben és részesülünk mind maig mindazon önkényszerű mostoha bánásmódban, mely az árvák és elhagyottaknak szokott lenni osztályrésze.

Egyházunknak azon válságos helyzetből megmentésére, melybe azt, a fennebb érintett rendszer elnyomás sordorta, más utat és módot nem látunk, mint azt, hogy az életbe lépett alkotmányos elvek nyomán, — jelesen pedig az 1848-ik évi magyarországi XX-ik és erdélyi IX-ik törvényezik alapján, más hasonló egyházak példájára egyházunk is visszaadassék önmagának, s hogy annak erőhatalommal felosztott egysége visszaállítatván, szétszort elemei egymástól elkülönített és távol tartott részei, egy nemzeti püspök igazgatása alatt viszont egyesíthetessenek; s mentessék fel egyházunk az eddigi idegen egyházi kormányzat alól, mely nyelvünket és rítusunkat nem ismervén, annál kevésbé lehet képesítve arra, hogy fölöttünk egyházi hatóságot gyakorolhasson, minthogy ez tényleg papjainkat sem szentelheti fel, s azért ezek, az egyházi rendek fölvétele végett vagy Bécsbe, vagy Lembergbe utazni kénytelenek. Szóval: fiat restitutio in integrum.

(Vége következik.)

Romániai dolgok.

Bukarest, jun. 15.

A senatus végre elhatározta magát, hogy véget vet a kormány által előidézett zavaroknak. S f. hó 13-án tartott ülésében kijelenté, hogy nem bizik többé a ministeriumban, s nem akar ezentul vele együtt működni. A bizalmatlansági szavazat rövid vita után elfogadtatott. Nem akarták a senatus tagjai Bratiano mentegőzéseit végig hallgatni, s felhasználva távollétét, gyorsan cselekedtek.

Az interpellatio Jonescu beszédében annyira ment, hogy nem találta elégségesnek a ministerium elleni bizalmatlansági ezavazat kijelenté-

dig, a közönség — bár egészen észrevétlenül jött a herceg a páholyba — szívvelélenként kiáltott megérkezők. A herceg majdnem végig nézte az előadást; élénk érdeklődéssel, néha tapsokban nyilvánítván tetszését. — Nagy érdeklődéssel hallgatta különösen, ő is, s a vele volt idegenek is a cimbalomjátékok, mely e operába be van szőve.

Igérete szerint herceg ő fensége színlelt után tíz óra tájban a polgári díszestélyen is a lövöldében Klapka, Türr tábornokok és Castellane gróf kíséretében megjelent. Dörgő éljenek s a francia himnusz lelkesítő hangjai lobogókkal diszitett és valamint számos, ugy igenis válogatott közönséggel telt előcsarnokba, melynek bemenetelénél egy katonai zenekar működött meghatólag, míg oldalról egy asztal mellett cigányi banda játszá művészei s egyuttal lelkesítőleg nemzeti darabjainkat. Majdnem tőlönva követte a herceget a sokaság, ki aközben a terem felső részén volt emelvényen megállt, hol őt mindenki legjobban megláthatá.

A hercegnek arczvonásai és termete egészen hasonlitanak első Napoleonhoz, azon különbséggel, hogy arczvonásai a nagy hódítónak szigorú és szilárd kifejezését nem egészen viseli meg termete sokkal erősebb. Öltözte fekete felöltöny, fekete mellény és világos nadrág, fehér kerek kalap volt. Mellén szt. István rend keresztjét hordá. Nyájas és elégedett arccal tekintgetett szét a teremben és gyakrabban beszélgetett kísérelőivel, nevezetesen Klapkával. Figyelemmel hallgatá az egyetemi dalárdának „Előre” czimű négyes kardalát. Ezután egy csárdást játszott a magyar zene, melyre néhány pár a bár szűk körben, de kellemes ügyességgel lejté a nemzeti táncot, mit nagy tetszéssel nézett a herceg.

A tánczeremből az udvarra ment kíséretével s helyet foglalt egy asztalnál. Jobbján ült Lónyay, balján Gorove miniszter. A herceg kíséretén és Castellane grófnál kivül ott volt még az asztalnál Klapka és Türr tábornok.

Kétszer ivott a kínált sörös pohárból s mind a

sét, hanem tekintettel annak törvénysértéséi s más kibágásaira, vád alá helyeztetését óhajtotta.

A főváros lakói feszült figyelemmel várták a történeteket. A mit legkevésbébben hittek, az történt meg: a ministerium benyújtá lemondását, mely a fejedelm által csodálatos módon azonnal elfogadtatván, Plaine és Costa Foru urak nyertek megbízást az új kormány alakítására.

A bekövetkezett események nemsokára új irányt adtak az ügyek fejlődésének. A „vörös”-ek emissariusai által fellázított nép másnap tömegesen vonult a kamara tanácskozási terme felé azon szilárd elhatározással, miszerint Bratiano minden áron megtartja a kormányon

Hogy a tüntetésnek nagyobb sulya legyen, a főtereket a boltokat bezárták, a nemzetőrség fegyverbe szölitattott, a kamara azon kéressel várván a „nemzet ünnepeit, (?) könyörtüljön meg a szegény, sanyargatott országon” és ne hagyja el a kormány rudját.

Bratiano megjött, naiv csodálkozást szinelve a néptömeg összecsoportosulása fölött, melynek legzajosabb részét a nagyszámmal egybegyűlt mézárások képezték. Midőn a minister a nép óhajtatását kérdezé, ez éljenzések között adatott tudtára, mire Bratiano azt válaszolá, hogy menjen csak a nép csendesen baba és lásson dolgai után. De a tömeg mitsem akart erről tudni, s csoda-e, ha ily forró kívánságnak nem lehetett ellenállani? A kamara elhatározta a ministerium megtartását, a senatus bizalmatlansági szavazata elvetetett és a fejedelm se tartá többé czélszerűnek a minisiter lemondását elfogadni. A csöcsclék meglegedetten távozott, bangosan kiáltozva: „Le a senatussal! Éljen Bratiano!”

Napoleon hercegnek küszöbön álló megérkezése természetesen a legkülönbözőbb combinationokra szolgáltat alkalmat.

A kormány tagjai, kik jól tudják, hogy Franciaország eljárásunkkal nincs meglegedve, gyakran tanácskoznak a fölött, miszerint a herceg elé mindjárt megérkezé után egy memorandum terjesztessék, a mely öngazolásukat s a létező bajok elhárításának ígéretét tartalmazná. Ha a herceg, a miben nem kételkedhetünk, ismeri a romániai kormány működését, azon esetben bizonyára értékük szerint fogja ezen ígéreteket is becsülni tudni.

S. B.

Egy francia levelei Párisból.

Junius 8. 1868.

II.

(A törvényhozó testület köréből. — Pelletan J. Franciaország külpolitikájáról.)

A törvényhozó testület nyugodtan folytatja tanácskozásait a megyei (vicinal-) és vasutakról szóló törvényjavaslatok fölött. Koronkint feláll egy-egy ellenzéki szónok is, hogy valamely módosítványt, vámlaszálitást vagy rég elfeledett elvet védelmezen. Garnier-Pages közlebről reá birta a pénzügyért a több, mint egy milliárdnyi lebegő adósság veszélyes voltának beismerésére, a mi mély benyomást tett a többségre, mely pénzügyek tekintében még nem veszté el minden fogékonyságát.

A közvélemény türelmetlenül várja a költségvetési viták kezdetét. „A tulajdonképpeni ülésszak

kétszer kocczintott a mellette állott miniszterekkel. Az akadémiai daláregylet erre elénekelté az ismert: „Az alföldön halász legény vagyok én” népdalt, melyet tetszéssel kifejező fejmozdulattal fogadott. Ekkor Patikárus Ferkó bandája egészen a herceg közelében foglalt helyet, s maga Patikárus, a banda élére állva finom érzékenységgel és lelkesedéssel csalta ki hurjaiból a magyar zenének jellemző legkeservebb és fájóbb, de csakhamar vigra derült hangjait. Egészen elmerülten és figyelemteljesen hallgatá a herceg, a természet művésze felé fordulva, az előtte idegen-szerű zenét, melyet elismerése jeleül élénken megtapsolt.

Tizenegy óra lehetett, mire a társaság felkelt s a hg. a legszívélyesebb búcsu után, környezetével s a két miniszterrel eltávozott, igen derült hangulatban hagyván a béli társaság visszamaradt részét, mely hosszú ideig társalgott egyébről, mint Napoleon hercegről, kalandjairól, nagybátyjához való feltűnő hasonlóságáról s azon megnyerő modorról, mely mindenkinben kedves emlék marad, a ki valaha látta.

Napoleon herceg tegnap a délután legnagyobb részét otthon töltötte, látogatásokat fogadva. Két órakor Lónyay M. pénzügyminiszter tiszteletgel a hercegnél, s mintegy félórát időzött ő fenségénél. Utána Tisza Kálmánt fogadta Napoleon herceg, ki igen hosszú ideig értekezett vele, s csak akkor távozott, midőn Hollán Ernő államtitkár jelenté be, ki egy óráig maradt ő fenségénél. Tiszát Türr tábornok mutatá be Napoleonnak. Az elfogadások után a herceg ismét meglátogatá a Depiny-féle úszodát gr. Castellane és dr. Beranger kíséretében, honnan egyenesen visszahajtatott az „Európa”-ba.

6 óra tájban volt az ebéd, melynek végeztével néhány percnyi időzés után a városligetbe koccszott Türr és Kiss, továbbá a pesti francia konsul kíséretében.

A sétakocsizás nem tartott sokáig, habár a herceg a városliget minden részét megsejmelte; egy fél órai időzés után Ciniselli lovardáját látogatta meg, hol az egybegyűlt szép számu és válogatott kö-

csak akkor áll be” — így szólnak mindenütt. Ez alatt a küszöbön álló választások nagy aggodalmakkal töltik el a majoritás tagjait. Csökkönös, conservatív képviselők bizalmaskodni kezdenek az ellenzéki hírlapokkal, kegyesen mosolyognak rájuk, sőt némelyik nagyobb szabadság után is megpróbál sohajtozni.

A kormány tehát engedelmes barátjai nagy számának dacára sem lehet bizonyos a kamara magatartása felől a budget-kérdésekkel szemben. S valóban minden jel oda mutat, hogy a költségvetési viták a jelen törvényhozási szak legérdekesebb s legelőkelőbb részét fogják képezni.

A megyefőnökök sem töltik haszontalanul az időt. Körutjaik jó alkalmat szolgáltatnak nekik arra, hogy hivatalos jelöltjeik állását megszilárdítsák, vagy azokat, kiket a kormány nem talált tetszése szerint fölhasználható eszközöknek, másokkal helyettesítsék. Igazán sajnálatraemlő azon szerencsétlenek helyzete, kikről hatalmas pártfogójuk levette kezét. Mig köteleességük a törvényhozás terméhez lánczolja őket, választókerületükben minden befolyásuktól megfosztottak.

Mig a népet így ámitják, szabadelvű képviselői a törvényhozás termében lelkesen védelmezik ügyeit. Így tegnapelőtt a megyei (vicinal) utak fölötti törvényjavaslat 3-ik szakasza alkalmából érelyesen felszólt a nagybirtó nemzetgazdász, Jules Simon a természetmennyek beszolgáltatása s a kényszer-munkanapok ellen, melyek által kellene ezen utak egy részét előállítani, a mi — szóló szerint — nem volna egyéb, mint egyenes „visszaállítás a hűbéri szolgáltatnak.” A teher különben is egyenletlenül van felosztva, mert mig a gazdag telektulajdonos 1 franc lefizetésével megválthatja magát egy munkanap alól, a szegény napszámosnak vagy le kellene ezt dolgozni vagy szintén ugyanannyit fizetni. „Égbekiáltó igaztalanság, irtózatoss megterhelhetőség rejlik ebben, melyet az emberiség és józan államgazdaszat alapelvei egyaránt elítélnek.”

Sajátszerű jelölül tekinthetni az időnek azt, hogy a democrates Simon e nézetéhez egy szélső jobboldali képviselő is csatlakozott, számos — habár kevésbé szabadelvű — érveket hozván fel a babar adó nem megváltoztatása mellett, melynek igazolását a bizottsági előadó eredménytelenül kísérelte meg, bizonyítgatván, hogy csak azoktól kívánatlik, és csak vagyongutakhoz képest, kik a végzendő munkából hasznot fognak huzni. A törvényjavaslat illető fejezete a bizottsághoz utasított vissza.

Még egyet. Egész csodálkozással értesültem arról, hogy a Pelletan Jenő szerkesztése mellett pár nappal ezelőtt megindult democraticus és szabadelvű politikai betlap, a „Tribune”, árlása az utczákon mindeddig nincs betiltva. Remélhetőleg azonban nem kell sokat várakozni e rendszabály életbeléptetésén. Külömben igazán nem tudom, hogyan vergődhetnék az új lap tekintélyre. A jó ügy érdekében, melyet a „Tribune” képvisel, óhajtanék legalább egy sajtópert számára.

Hogy megítélhessék önk e lap szellemét, ide igtatok néhány sort a szerkesztőnek Franciaország külpolitikájáról írt vezércikkéből: „Mi Franciaország, és minek kell lennie? — kérdi Pelletan. Lapunkat azért indítottuk meg, hogy feleljünk a kérdésre. Franciaország „szerény” democratesia,

zönség ő fenségét lelkes éljenekkel fogadta. — Hogy a szép és kitűnő Iovarno Ciniselli Emma művésze Napoleon herceget teljes mértékben kielégíté, tanúsítá azon élénk érdeklődés, melylyel e hölgy előadásait kísérte, tanúsítá azon többszörös taps, melylyel őt a herceg kitünteté.

Láthatólag elégedetten hagyta el Napoleon a lovardát, honnan Kugler czukráshoz hajtattott. Itt igen válogatott közönség volt együtt, köztük herceg Liechtenstein főhadparancsnok is. Teljes élvezettel költé el Napoleon herceg jégkáváját, s miután többekkel barátságosan társalgott, negyed 11-kor visszahajtatott az „Európa”-ba.

A délelőtt folytán egy 101 éves francia, Laeos Péter is kihallgatást kért a hercegnél. Nevezett agg I. Napoleon alatt mint katona érkezett 1801-ben Magyarországra, azonban megsebesülvén elfogatott, s Péterváradra szállított. Szabadon bocsátatván nem tért vissza hazájába, hanem nálunk maradt, s kosárkészítésből tartá fenn életét. Laeos a herceg azonnal nem bocsátá maga elé, de tudatá vele, hogy még e mai nap folytán el fogja fogadni. Addig is gróf Castellane gazdagon megajándékozta az oly nagy kort ért aggastyánt, s reményt nyújtott neki arra, hogy nyugdíjban is részesülend.

Az elősorolt részletekből is láthatja az olvasó, Napoleon hg. nem pusztán kéjutató; tájékozást akar szerezni magának ép ugy nemzetgazdasági, mint politikai állapotainkról; s kik őt viszonyainkba bevezetik, nem teszik azt egyoldalul, a hir legalább azt mondja, hogy Türr tábornok által két szélsőbali képviselőt is bemutatott magának, — de nem a hirhadt tulzóballi vezérékként szereplő szélső notabilisok voltak szerencsések. Megismerkedett a horvát deputatio több tagjával is.

Óhajtunk, hogy helyes ítéletet vonjon ki a láttakból. Elutazása mára levén megállapítva, igen sokan fogják elkísérni; már napok óta jelentkeztek utazók, kik azon vonatra jegyeztették el magukat, melylyel a herceg szándékozott távozni. Mezőhegyesig Andrassy gr. és b. Wenheim is el fogják kísérni a herceget.

uralkodó által kormányzott souverain nemzet. Ha nem vezeti is ön maga politikáját, azon joga talán mégis megvan, hogy azt ellenőrizze, tehát, hogy ismerje. Vajjon minő azonban jelenlegi kül- és belpolitikája? Kifejezi talány, benn ellentmondás. Béke e az vagy háború? „Béke” — mondja az egyik miniszter. „Háború” — válaszol a másik, de hozzá teszi, hogy csak „kilátásban.” Meglehet, hanem hát melyik nemzet? — Valószínűleg Poroszország ellen, — és miért? A felelet az, hogy az „egyensúly helyreállítása végett.” Azonban az ily „egyensúly háború,” vagy más szóval a szomszédos államok pusztítása rögtön mozgásba hozná egész Európát. Mindenki szövetséges után látna, a ki oldala mellett küzdjön. Hát mi kire számíthatnánk?

Pelletan kimutatja, hogy Franciaország egy állammal sem léphet szövetségre. „Bármily irányban nézzünk szét — ugymond — északon, keleten, dél- és nyugaton, mindenütt bizalmatlanság- és tartózkodással találkozunk. Oroszország erőit gyűjt, Anglia figyel, Olaszország szomorkodik, Ausztria erőlen, Amerika meg van érve: szóval sehol sincs egy barátságos állam — legfeljebb Török- vagy Spanyolország.”

Ismételjük, a „Tribune” megérdemelné annyi szívességet a kormány részéről, hogy üldözöbe vétele által minél hamarabb — népszerűvé tétessék.

-y-n.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház június 18-ki ülése.

Elnök Gajdóczy Salamon előterjeszti a beérkezett irományokat s ezek közt Székely Kálmán Vas megye szent-gothárdi kerületében megválasztott képviselő megbízó levelét. Az állandó igazoló bizottsághoz utasítatik.

Román Sándor Közép-Szolnok megye Szék községe részéről nyújt be egy kérvényt, melyben a község Kraszna megyébe leendő kebelezése iránt folyamodik. A kérvényi bizottsághoz fog áttétetni.

Napirenden van a sójövédékről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása.

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter tegnapi ígéretéhez képest előadja, mint történt közte és a bécsi miniszter közt az egyezség az indirect adók tárgyában. A javaslatához beadott módosítványra megjelözi, hogy ha Magyarország e tekintetben önállóan intézkedhetne, maga is hozzájárulna a módosítványhoz. Az ő kezét megköti az 1867. XVI. t. c., mely elrendeli, hogy a két minisztérium egyezményt kössön az indirect adók iránt és mely kötelezi a két minisztert, hogy összehangzó javaslatot terjesztszenek a ház elé. Ezután előadja azon elveket, melyek őt ezen egyezség megkötésénél vezérelték. — Ezek egyike volt: hogy a só ára szállíttassék. Azt is megemlíti, hogy ohajtja azon időpont mielőbbi elérését, hogy a kincstár kellő számú sóárudakat állíthasson fel, miáltal a szegény nép, mely csak kisebb árusoktól veheti most a sót és pedig sokkal drágábban, könnyebben juthasson majd e legfőbb szükségletek egyikéhez. Végül módosítványt terjeszt elő, mely szerint Sóvárott ép úgy, mint Máramarosban — a kőso 5 frton lesz kapható. Különösen hangsúlyozza az engedménnyel, hogy a kincstár ez által 60,000 frt veszteséget szenved, mi már nem lesz kiegyenlítő.

Vályi János. Ha önálló intézkedésre nem lehet a háznak joga, nagyon sajnálja, hogy a pénzügyminiszter mégis tárgyalásra használja fel az időt. Módosítványt terjeszt elő, melyben a só árát a magyar korona területén mindenütt 3 ft 60 krban kívánja megállapítani. Ivánka Imre a pénzügyminiszter beszédére tesz néhány észrevételt. A beszéd azon tételét, hogy Magyarország e tekintetben önállóan nem intézkedhetik, nem fogadhatja el oly értelmezésben, hogy ez egyezmény a törvényhozással nézve kötelező legyen. Azt az elvet kívánja kimondani: iparkodjék a kormány, hogy jövőre az állam minden polgára egyenlő áron kaphassa a sót. Ha a két minisztérium között ily egyezmény létre nem fogna jöhetni, úgy célszerűbbnek tartaná a sóra nézve zárvonalat állítani fel Magyarország s a lakhatható országok között.

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter kijelenti, hogy Ivánka képviselő nem jól értelmezte szavait. Ő nem mondta azt, hogy az egyezményre a magyar törvényhozással nézve kötelező, hanem csak azt, hogy elvettetése esetében új egyezményre van szükség. Bujánovics Sándor: visszavonja indítványát. (Helyeslés.) Simonyi Ernő szintén azon tétel ellen kell ki, hogy Magyarország a sóra nézve önállóan nem intézkedhet. Pártolja Vályi módosítványát.

Elnök ezután szavazás alá bocsátván a kérdést, a ház roppant többsége Vályi módosítványát elveti s a szerkezetet a pénzügyi miniszter által benyújtott módosítvánnyal elfogadja.

A 3. szakasz vita nélkül elfogadatik.

Elnök ezután 12 óra tájban az ülést 15 percre felfüggeszti.

Szünet után újból megnyitván az ülést, a 4. szakasz tárgyalására tér át a ház.

Bónis Sámuel: Ezen törvényjavaslat még inkább megerősíti őt azon ohajtásban; adja az ur isten, hogy minél előbb járjon le azon öt év, melyre a vám- és kereskedelmi szerződés kötöttet, mi-

vel addig a magyar törvényhozással sokban nincs szabad elhatározási joga. Jövőre nézve ajánlja a háznak, hogy a só árának meghatározására vonatkozzék a IX. osztály véleményét magáévé téve, mondja ki, hogy mindenképp a só árának egyformaságát tartja szem előtt. (Helyeslés a baloldalon.)

Deák Ferencz nem lehet egy véleményen Bónis Sámuellel, mivel azon kapcsolat, melyben Ausztriával ez ügyben vagyunk, a vám és kereskedelmi szerződés következménye, következése annak, hogy közben eső vámok nincsenek, mivel azokat a kereskedelmi szerződés lerontotta. A ház többsége a szerződés tárgyalásakor azon véleményben volt, hogy a kereskedelmi szerződés hazánkra nézve előnyösebb, mint a közbeneső vámokat még ma felállítanók, az ország igen rövid idő múlva azok ismétli lerontását kívánja. (Helyeslés.) Minden kereskedelmi szerződés természete a: do ut des, facio ut facias; mindenik feltétele lemond valamely jogáról. (Ugy van!) A mi azt illeti, hogy mondjuk ki előre, miszerint ezentúl az egész országban minden egyes helyen egyenlő legyen a só ára; ehhez nem járulhat, mert nem tartja helyesnek, hogy a törvényhozás most szabjon módot arra nézve, hogy egy jövő törvényhozás micsoda törvényt hozzon. (Helyeslés.) Mindig helytelenek és hiábavalónak tartja megkötni akarni a jövő törvényhozással kezét, mert ha az nem fogja jónak tartani az eléje szabott elveket, úgy sem fogja azokat követni. Kijelenti tehát, hogy Bónis indítványát nem pártolja. (Helyeslés.) Nyáry Pál általános elvi fejtegetésbe bocsátkozik a monopoliom hátrányainak s Bónis indítványát egy lépésnek tartván a monopoliom eltörlése felé, azt ez okból pártolja. Halász Boldizsár ohajtáná, ha a megszállott sóárhoz semmi fuvar s más mellék költségek nem számítatnának.

Várady Gábor: A mint az előtte fekvő számok mutatják, azt véli, hogy az által, ha a Bónis indítványa, s a IX. oszt. különben módosítványa elfogadatik, a főtétel nincs megsérülve. Ha Magyarországon egyenlő lesz a só ára p. 5 ft, nem számítva a költségeket, ide, nincs benne semmi valószínűség sem, hogy az 5 ft 60—80 krossal csempészkedés üzséssék. A IX. oszt. javaslata nem köti meg a házat további intézkedéseiben. Pártolja Bónis indítványát.

Kurcz György: felel Nyárynak. Pártolja az eredeti szerkezetet. Bizonyítja, hogy nem igazságos az, ha a máramarosi ember is olyan fuvarbért fizet, mint a tolnai, az eredeti szerkezet meghagyását ohajtja. Székely György: Abban, hogy a kincstár a sóból monopoliomot csinál, éppen a nép érdekeit látja előmozdítva. Pártolja az eredeti szerkezetet.

Besze János szintén. Szavazásnál az eredeti szerkezet fogadatik el.

Olvastatnak az 5. 6. és 7. szakaszok, melyeket a ház vita nélkül elfogad.

A 8-ik szakaszra nézve,

Madocsnányi Pál főlemliti a provinciai viszonyokat, s állítja, hogy e szakasz alá Liptó, Árva és Turóc megyék nem tartoznak. E megyéket már a régi időkben kivették a magyar seregale alól utasítván azokat a galieziai sóra. Szeretné ha a megszerzések megszüntethetnének, mivel ezek 1848 ig nyísem léteztek. Kéri azt kimondani, mikép bizonyos meghatározott áron mindenki kaphat sót s hogy e szakasz a nevezett megyékre nézve kihagyatván, az árat a 9. §-szabályozza.

Várady Gábor figyelmezteti a házat, mikép a 8., 9. és 10. §-ok szoros összefüggésben vannak, hogy azokat lehetetlen külön tárgyalni. — Kéri tehát, hogy egyszerre tárgyalassanak azok. Lónyay M. pénzügyminiszter osztja Várady véleményét, s ennek folytán indítványozza, hogy a 8-ik pontban az „eddigi” szó kihagyassék. Elfogadatik. Urbanovszky Juszti indítványozza, hogy Trecsén megye is részesíttessék azon kedvezményekben, mint a fenemlített három megye.

Lónyay M. pénzügyminiszter: Mintán 1848 óta minden polgár egyenlő kötelezettséggel bír; egyesek nem privilegialbátok, s így Trecsén sem részesülhet külön kedvezményekben. — A módosítás elvetését javasolja.

Kvassay László: Helyesli hogy Árva, Liptó, Turóc és Erdély engedményekben részesülnek, de akkor, mivel ezen kedvezményekre a helyi viszonyok adnak okot, szükséges hogy mindazon helyek, hol a nevezett megyékkel egyenlő az állapot, hasonló kedvezményben részesüljenek. Ha az említett megyékben nagy a szegénység, akkor Trecsénben még nagyobb. Kéri tehát, hogy Trecsén is részesíttessék a 3 megye kedvezményében. Vitolya képvis. pártolja Urbanovszki módosítványát. Deák Lajosnak hasonlóan módosítványa van, (Kvassay közbeszól, hogy előbb az ő módosítványukra szavazzanak) melyben kihagyandónak véli e szót, „az e tekintetben fennálló rendszabályok és módosítások épségben tartása mellett.”

Elnök ezután szavazásra hívja föl a házat, s a többséget az eredeti szöveg mellett nyilatkozóknak mondja. (A trecséniek protestálnak) Új felszólítás után, elnök ismét ez értelemben nyilatkozik, s a módosítványok elvetetnek.

A képviselőház június 19-ki ülése.

Elnök előterjeszti a beérkezett kérvényeket s ezek között Szatmármegye kérvényét az iránt, hogy a képviselőház tagjai a kormány kinevezésétől függő hivatalokat ne viselhessenek. (Helyeslés a szélső baloldalon)

Kerkápoli Károly előadó olvassa a pénzügyi bizottság jelentését a pesti közuti vaspályatársaságnak a bányegdíj és illetékek tárgyában beadott kérvényére vonatkozólag. A bizottság a kérvényben felhozott érveket nem találván eléggé alaposoknak, véleménye szerint a társulat ez illetékek alól fel nem menthető. E jelentés az illetékekről szóló törvényjavaslattal együtt fog tárgyalatni.

Hodossy József interpellációt kívánna intézni az összes minisztériumhoz, de miután a miniszterek közül még eddig senki sincs jelen, azt hiszi hogy üres padok előtt nem teheti meg interpellációját. (Felkiáltások: adja be írásban!) mert nem szeretné, hogy mint más képviselőtársával is történt, csak három négy hét múlva nyerjen arra választ. Elnök erre felszólítja a képviselő urat, hogy interpellációját írásban nyújtsa be, hogy az felolvasatván, — a minisztériumnak kiadassék. Hodossy József benyújtja az interpellációt, melyet Horváth Lajos jegyző felolvas. Az interpellációban a hosszas indokolás kivül következő két kérdés foglaltatik:

1) való e, hogy a minisztérium akadályozza a nemzetiségi ügyben kiküldött bizottság munkálkodását, s ekként a háztól vett kötelességnek teljesítésében: ha igen

2) szándékozik-e a minisztérium ezen akadályokat aként elhárítani, hogy a nemzetiségi bizottság munkálátat mielőbb folytatva, azt e hó végeig befejezhesse.

Bobory Károly előrebocsátja, hogy még a múlt évi október havában interpellációt intézett a pénzügyminiszter urhoz a bécsi reichsrathban megemlített szerződés miatt, mely még múlt évi március havában kötöttet meg. Erről akkor mindenki tudott, — minden lap szót róla, csak a képviselőház nem tudott semmit, melyet pedig megill et a tudomásvétel. A feleletet egyelőre megadták már a tények s most nem is e tárgybán, hanem a napirenden lévő sügyben intéz interpellációt a pénzügyminiszterhez. Ez interpellatio a következő: Interpellálunk a t. pénzügyminiszter ur, való-e, hogy a múlt kormány által kötött szerződéseknél fogva nemely bécsi tőzsérek Szerbia és Bosniába való kiszállítására oly olcsó áron kapják a magyar sót, hogy ez onnan visszacsempészve, hasznos üzletül szolgálhat. Lónyay Menyhért pénzügyminiszter azt hiszi, hogy midőn a képviselő ur múlt évi október havában hozzá kérdést intézett, valószínűleg nem volt a házbán jelen. (Bobory közbeszól: De igen, jelen volt!) Ha jelen is voltam, nem emlékszem jól az interpellációra. Egyelőre kijelenti, hogy azon tárgy, melyre a tett kérdés vonatkozott, az osztályokban általa előadatott s így a válasz feleslegessé lön. A mi a most tett interpellációt illeti, előadja, hogy fenállott ugyan egy szerződés, mely szerint a Magyarország déli részével határos országokban, különösen Szerbiába és Boszniába évenként bizonyos mennyiségű máramarosi só szállított. E szerződés régebbi időben kötöttet s f. é. apr. havában le is járt s így jelenleg már nem áll fenn. Különben beismeri, hogy a déli határszéleken csempészet gyakoroltatik, de biztosítja a házat, hogy rajta lesz, hogy e csempészet magától álljon. Ha magyarországi só nem szállítatik oda, úgy francia vagy tengeri só fog oda szállítani s a csempészet még sem fog megszűnni. Ő jövőre is biztosítani szándékozik ezen s utáni jövedelmet, mely a só mázsáját 2 ft 50 krba számítva félmillió forintot tett ki.

Bobory Károly nem nyughat meg a miniszter válaszában, mert keserű érzést szül a haza polgáraiban, midőn a külföldieknek felannyi áron adatik a só, mint a haza lakóinak. Ennélfogva legközelebb határozati javaslatot fog e tárgybán a ház elé terjesztetni.

Napirenden van a sójövédékről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása. Olvastatik a 9-ik szakasz. A központi bizottság véleménye e szakaszra vonatkozólag a következő:

A 9. szakasz 2. bekezdése ekkép változtatandó meg: Erdély, továbbá Kraszna, Zaránd, Közép-Szolnok megyék és Kővárvidéke lakói saját szükségletére Deákán, Parajdon, Marosujvár, Tordán és Vizaknán 4 frt, Marosportuson 4 frt 30 kr, a máramarosi lakosság saját szükségletére Sugatagon, Szlatinán és Rónaszéken 4 frt 90 kr. Ugyanazon szakasz végbekezdésében e szó után „Vieliczka” felveendő ezek: „a 2. szakaszban említett egyezmény alapján; a 2. sorban pedig e szó helyett „számára” az lenne irandó „saját szükségletére.”

Teleky Domokos gr. hosszabb indokolás mellett módosítványt terjeszt elő, mely szerint a 9. szakaszban e szó után „Vizaknán” 4 ft helyett tétessék 3 ft 80 kr.; e szó után „Marosportuson” 4 ft 30 kr. helyett 4 ft 10 kr.

Hosszu József: Ha a csempészetet valahol, úgy bizonyára Erdélyben szükséges leginkább megakadályozni. Csodálkozik, hogy a pénzügyminiszter, ki a királyhágón innen a só árát leszállította, gondoskodását Erdélyre nem terjesztette ki. Hosszabb beszédben indokolja ez árleszállítás mulatlan szükségességét.

gét, végül módosítványt ad be, melyben a só árát Erdély, továbbá Kraszna, Zaránd, Közép-Szolnok megyék és Kővárvidéke lakói saját szükségletére, Deákán, Parajdon, Marosujvár, Tordán és Vizaknán 3 ft 41 kr.; Marosportuson 4 ft 41 kr.; a máramarosi lakosság saját szükségletére Sugatagon, Szlatinán és Rónaszéken 4 ft 90 krban kívánja megállapítani.

Szaplonczay József szomorúan tapasztalja, hogy e törvényjavaslat, mely az ország minden vidékeit kedvezményekben részesíti, Máramaros megye lakosságának nemcsak hogy nem kedvez, de sőt terheit súlyosabbá teszi. (Élénk felkiáltások: Ígaz! ugy van!) Ez okból módosítványt terjeszt elő, melyben kimondatni kívánja, hogy Rónaszéken, Bastyaházán és Sugatagon a só ára 3 ft 80 krban állapíttassék meg. Mihályi Péter csak kísérletnek tekinti e törvényjavaslatot, hogy mily eredményeket fog felmutatni a só árának leszállítása. Pártolja Szaplonczay indítványát.

Hilíbi Gaál János és Bethlen János gr. Teleky indítványát pártolják. Berenczei László előre bocsátja, hogy a világrt sem szól provinciai érdekéből. Erdély és Magyarország sóra nézve a világon leggazdagabbak s mégis mi eszünk a legdrágább sót. Van is aztán e miatt Erdélyben csempészet! Ezennel töredelmesen bevallja, hogy otthon bizony ő is Moldvából csempésztett sóval él, mert az sokkal olcsóbb (Nagy derűtség). Magyarország sóban olyan gazdag, hogy ha az angol miniszter gyapjuszákra ül, a magyar pénzügyminiszter bizvást sóra ülhetne. (Hosszas nevetés.) Ezután egy kínai adomát beszél el s a ház zajos derűtsége közt felszólítja a pénzügyminisztert, hogy bocsássa el hivatalnokait, mert azokkal semmire se megy. (Általános nevetés.) Pártolja Teleky gr. indítványát. Bónis Sámuel és Kemény István b. szintén Teleky indítványa mellett szólnak. Dobránszky Adolf mind Teleky, mind Szaplonczay indítványát pártoltni kéri.

Kerkápoli Károly előadó a központi bizottság álláspontját írja körül s kijelenti, hogy a bizottság nem egyes vidékeknek adandó kedvezményekből, hanem a teherviselés egyenlőségének nagy elvéből indult ki.

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter maga is ohajtáná, hogy az erdélyi kedvezményi árak megszűnének kedvezményi árak lenni az által, hogy a sónak ára Magyarországon hasonló módon leszállíttassék, ezt azonban jelenben még tenni nem lehet, miután az ennek folytán előállandó hiány körül belől 3 milliót tenne Magyarországon, mely hiányt másképpen nem lehetne fedezni, mint az egyenes adó felemelése által. Mert arra számítani nem lehet, hogy a sófogasztás az árleszállítás következtében oly mértékben emelkednék, hogy a jövedelmi hiányt fedezhetné. A statisztika ugyan azt mutatja, hogy mindezt, hol a só ára leszállított, annak fogyasztása nevezetesen növekedett, oly államokban, hol a só gyári ezelőkre és trágyázásra nagyobb mértékben használtatik; Magyarországon azonban, miután a gyártásra szükségelt só nem tárgya a monopoliomnak, ily fogyasztási növekedésre számítani nem lehet, mert az olcsóbb ár mellett is kétszer annyit a háztartásban felemészteni nem fognak. A mi azon indokokat illeti, melyek felhozattak arra, hogy Erdélyben a só 4 frt, illetőleg 3 ft 80 krba szállíttassék le, ezek szintén nem állanak. A fő indok az volt, hogy ezt Erdély mostohább anyagi viszonyai igénylik, miután Magyarországon, kivált a Kárpátok vidékén, a lakók még sokkal szegényebbek, mint Erdélyben; az egyedül elfogadható indok az, hogy az 1848-ki unio-törvényben kimondott, hogy a sóárak maradjanak meg. — Egyelőre a mostani árt terhesnek venni — hasonlítva az 1848 előtti árhoz — nem lehet, mert a 48 előtti 3 frt 15 krt tevő ár, tekintve, hogy a pénznek értéke azóta majdnem felével alább állott, a most javaslatba hozott árál alig alacsonyabb.

Kötelességének tartja a házat figyelmeztetni azon következtetésekre, — melyek abból származnának, ha Teleky gr. indítványa elfogadtnék; azonban a háznak bölcsessége fog dönteni. Ezután kimutatja azon jövedelmi hiányt, — mely az indítvány szerinti leszállításból származnék — s kimutatja, hogy azon indok, mely mellett felhozott t. i., hogy ez által a szegényebb néposztály terhe könnyíttetnék, szinte nem áll, mert a különbség a kicsinyben való eladásnál oly jelentéktelen, hogy tekintetbe sem vétethetik. — Kiemeli továbbá, hogy e kérdésnek nem csak pénzügyi, de politikai oldala is van, a mennyiben e szállítás folytán a vámvonal megszüntetése Erdély- és Magyarország között megnehezíttetnék, megszüntetése azon vonalnak, mely Erdély és Magyarország között látható választalat képez. Szónok ezután még Berenczey beszédére tesz néhány észrevételt, — s a központi bizottság szövegezését ajánlja elfogadás végett. (Nagy zaj, szavazunk! Berenczey László szólni akar. Felkiáltások: Nem lehet másodszor is szólni! Nem volt személyeskedés! (Berenczey leül).

Ezután a szavazási kérdés feltevésére kerül a sor, Szaplonczay József azt két részre kívánja osztatni, miután két különböző indítvány tettett, egyik Erdélyre, a másik pedig Máramarosra vonatkozólag. (Helyeslés.)

Elnök szükségtelennek tartja Szaplonczay felszólalását, mivel a házszabályok értelmében úgy is meg tudta volna tenni kötelességét. Bónis Sámuel tiltakozik az elnök rendreutasítás ellen, a ké-